

Inspiració / Divinitat (XI)

L'obra mestra de F. J. Haydn: *La Creació*

El compositor Franz Joseph Haydn (1732-1809) es va començar a plantejar, en el transcurs dels seus viatges a Londres els anys 1791-1792 i 1794-1795, la idea de compondre un oratori de grans proporcions que respongués a l'impacte que li havia produït l'audició d'alguns oratoris de Georg F. Händel (1685-1759), en especial *Israel in Egypt*. Wolfgang A. Mozart (1756-1791), que havia mort inesperadament el 5 de desembre de 1791, també havia començat a interessar-se seriosament pel gènere de l'oratori, fins al punt de reorquestrar, els darrers anys de la seva vida, alguns oratoris händelians com ara *Acis and Galatea*, *Alexander's Feast* i *El Messies*. Haydn, però, no era, en absolut, un novell en el gènere de l'oratori. El 1775 ja havia compost *Il ritorno di Tobia* sobre la base d'un text de Giovanni Gastone Boccherini, germà del compositor Luigi Boccherini (1743-1805). L'estrena va tenir lloc a Viena el 2 d'abril de 1775, però l'oratori va ser objecte de revisió el 1784 per a la interpretació que se'n va fer a la Tonkünstler-Societät. Aquesta interpretació li va permetre conèixer Mozart, a qui va acabar no només admirant, sinó que també es va convertir en un dels seus millors amics. Tot aquest marc, indubtablement, va ser molt tingut en compte per Haydn quan va voler contribuir decididament al gènere de l'oratori d'una manera rigorosa i pausada. *Die Schöpfung (La Creació)* va ser el primer testimoni d'aquesta contribució. Compost entre l'octubre del 1796 i el

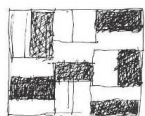
1797, segons el seu biògraf G. A. Griesinger, Haydn no només va apostar per la creació d'un oratori barroc, amb un llenguatge musical clàssic, sinó que també hi va dipositar i materialitzar el seu univers de fermes creences religioses. Va contribuir decididament a aquest univers la trobada amb l'astrònom i oboïsta William Herschel (1738-1822), descobridor el 1781 del planeta Urà, que amb l'ajuda d'un telescopi li va permetre observar el firmament. Aquella experiència va ser fonamental per a un oratori que, possiblement, troba en l'estètica del sublim la seva màxima justificació; això és: mostrar i possibilitar una experiència de l'infinit en els oients. Amb una traducció alemanya del baró Gottfried van Swieten (1733-1803) –un diplomàtic i bibliotecari que va exercir de patró per a compositors com el mateix Haydn, però també per a Mozart, C. P. E. Bach i Beethoven– el llibret anònim anglès original (*The Creation of the World*) s'havia escrit basant-se en tres fonts literàries: els llibres del Gènesi i els Psalms (pertanyents a l'Antic Testament) i el poema èpic *El paradís perdut* de John Milton (1608-1674). L'oratori de Haydn es va acabar publicant en edició bilingüe el 1800 (alemany i anglès), i les primeres audicions privades van tenir lloc a l'abril del 1798. No va ser, però, fins al 19 de març de 1799 quan se'n va fer la primera audició pública, al Burgtheater de Viena. Aquella estrena va suposar el reconeixement massiu i sense pal·liatius de Haydn, com demostren la quarantena d'interpretacions de l'oratori fetes en vida seva, fins al punt de conèixer «papa Haydn» com «el compositor de *La Creació*».

Oriol Pérez Treviño

Oriol Pérez i Treviño (Manresa, 1972). Musicòleg i assagista, és fundador i impulsor de l'Orquestra del Montsalvat. Al llarg de la seva trajectòria ha estat, entre d'altres, director general de L'Auditori de Barcelona, director artístic del Festival de Músiques de Torroella de Montgrí i coordinador general del Centre Robert Gerhard i de la

Xarxa de Músiques a Catalunya. Ha publicat diferents llibres i articles centrats en temàtiques relacionades amb el romanticisme i l'espiritualitat. En l'actualitat està treballant en la redacció d'un assaig sobre J. S. Bach junt a l'escriptor Miquel de Palol, és coordinador artístic del Festival de Cant Coral Catalunya Centre i conseller editorial de la revista *440 Clàssica*.

SANTACECÍLIA
DE MONTSERRAT
INSTITUT ART I
ESPIRITUALITAT
SEAN SCULLY

FUNDACIÓ ABADIA DE MONTSERRAT, 2025

Institut Art i Espiritualitat Sean Scully

La Creació de Haydn

WILLIAM BLAKE, *La Creació del Món* (1794)

Audició comentada per

Oriol Pérez Treviño

14 de setembre de 2018, 16h
Santa Cecília de Montserrat